

TESI DOCTORAL

► **L'ajuda humanitària dels quàquers als infants de Catalunya durant la Guerra Civil, (1936-1939)**

Autora: Rosa Serra i Sala

Direcció: Dr. Salomó Marquès

I. INICIS.

El dia de Nadal de 1936, els quàquers van instal·lar una petita cantina per servir llet amb cacau als primers infants refugiats que procedien de diversos punts de l'Estat espanyol i arribaven a Barcelona en tren; al cap de tres anys la seva acció humanitària s'havia estès pel territori català i el marc geogràfic de l'ajuda arribà a 23 comarques i 119 municipis i un total de 148.867 infants atesos diàriament.

II. QUI SÓN ELS QUÀQUERS?

Els quàquers són una entitat religiosa humanitària, els objectius de la qual, es projecten en oferir ajuda a la població civil en situacions extremes, no tenen una vinculació política directa en les intervencions, és per això que durant la Guerra Civil van oferir l'ajuda a ambdós costats del conflicte armat però com que són malvistas per l'exèrcit franquista, la població sota el seu domini rep les conseqüències d'aquesta manca de voluntat dels sublevats, només en un cas molt localitzat acceptaran rebre aliments i roba. El que pretenen és pal·liar el sofriment humà. Estan en contra de la guerra i també de qualsevol forma de submissió física o moral.

III. OBJECTIUS DEL PROJECTE QUÀQUER.

Durant la Guerra Civil, els quàquers es van plantejar tres objectius en el seu treball. El primer era aproximar posicions entre els dos sectors en guerra i atenuar l'enfrontament per aturar la desestructuració social i el desplaçament d'evacuats i refugiats de guerra.

Segon, calia detectar els punts de conflicte, cercar l'ajuda directa i alimentar els infants a través de les cantines per evitar desplaçaments que desarrelessin encara més els infants refugiats.

Després van veure la necessitat de recolzar i organitzar colònies infantils al camp i a la muntanya per tal d'allunyar els infants dels focus insalubres i destruïts, estimular el seu estat de salut, millorar la seva educació i superar l'estat de desnutrició.

Tots els testimonis amb qui he tingut la sort de parlar n'estan agraïts. La xarxa que van establir els quàquers era coherent, cohesionada i eficaç.

El tercer fou coordinar algunes fonts d'ajuda humanitària de procedència estrangera a través d'una Comissió Internacional per tal d'unificar criteris de treball, aprofitar millor els recursos i canalitzar de manera òptima l'ajut econòmic i en espècies que arribava de diferents països.

La seva ajuda fou excel·lent i van salvar moltes vides. ◀

Departament de Didàctiques Específiques

PUBLICACIÓ

► **El Cercle Manuel de Falla de Barcelona (1947-c.1957): l'obra musical i el seu context**

Autor: Miquel Alsina

Edita: Institut d'Estudis Il·lerdencs, Lleida 2007

L'obra que acaba de publicar l'Institut d'Estudis Il·lerdencs (Fundació Pública de la Diputació de Lleida), va guanyar el XVIII Premi d'Investigació Musical Emili Pujol (2005) que convoca anualment la mateixa institució.

El text del llibre és una revisió adaptada de la tesi doctoral de Miquel Alsina, llegida a la UAB el desembre de 2003. José María García Laborda, co-director de la tesi i professor de musicologia de la Universidad de Salamanca és l'autor del pròleg que s'incorpora a l'edició del llibre.

Les activitats del Cercle Manuel de Falla es varen iniciar l'abril de 1947, a l'abric de l'Institut Francès de Barcelona, amb un concert d'homenatge a Falla, mesos després de la mort del compositor. Juntament amb els altres cercles de l'Institut Francès (Cercle d'Arts Plàstiques Maillol, Cercle de Cinema Lumière, Cercle Literari, etc.), durant prop d'una dècada,

el cercle musical va dinamitzar la vida musical barcelonina amb l'organització de concerts en els quals sovint s'inclouïen les seves pròpies composicions.

Prèviament, les seves composicions eren escoltades i comentades a la trobada setmanal instaurada com a reunió periòdica de tots els membres del cercle, a la qual solien assistir-hi, com a convidats, Frederic Mompou, Manuel Blancafort, Eduard Toldrà, entre altres. La peculiaritat del context històric i cultural en el qual s'inscriuen les activitats del Cercle Manuel de Falla ve determinat per les conseqüències de la llarga postguerra espanyola.

A Catalunya, la repressió que exercia el règim de Franco feia encara més transcendental la mediació de l'Institut Francès de Barcelona que possibilitava l'ampliació d'estudis a París, en principi per un any. Antonio Ruíz Pipó, Albert Blancafort i Jaume Padrós, membres del cercle musical, varen marxar becats cap a la capital francesa, la qual cosa va canviar completament la seva trajectòria professional. Els altres membres del cercle, que no varen marxar de Barcelona, varen ser Josep Casanovas, Josep

Cercós, Àngel Cerdà, Juan Eduardo Cirlot, Joan Comellas, Jordi Giró, Josep Maria Mestres Quadreny, Anna Ricci, Manuel Valls, i algun altre nom que s'hi va relacionar esporàdicament. Per a tots ells, la figura de Manuel de Falla va representar un referent moral i ètic, però no un model a imitar.

La música escrita pels compositors del Cercle Manuel de Falla, durant l'etapa en la qual s'emmarquen les seves activitats, presenta característiques i qualitats heterogènies en correspondència amb les diferents personalitats creatives que l'integren.

Amb tot, hi ha una sèrie de tendències prou definides que donen cohesió i sentit estètic al grup. Les més rellevants són, en primer lloc, la manifestació d'un neoclassicisme afiliat directament a les darreres obres de Manuel de Falla –en especial el seu

Concerto i a El Retablo– i, ahora, conseqüència de la formació clàssica derivada de les lliçons de Taltabull.

En segon lloc, l'empremta del nacionalisme universalista de Falla té també, d'alguna manera,

la seva repercussió en la música escrita al Cercle, especialment a la música vocal amb textos de poetes castellans.

Finalment, es pot constatar una ànsia de modernitat en els llenguatges compositius de la majoria de compositors –bàsicament en el vocabulari harmònic–, però el grau de connexió amb els l'avantguarda musical europea d'abans i després de la Segona Guerra Mundial és molt escàs.

Aquesta es limita a les composicions atonals de Cirlot i a l'ús del serialisme en les sonates per a piano de Padrós i Mestres Quadreny, en aquest últim cas ja quan el Cercle s'extingia com a tal.

PUBLICACIÓ

► La força d'existir

Autor: Michel Onfray

Autora de la traducció: Anna-Maria Corredor

Edita: Edicions de 1984, Barcelona, 2007

“Em vaig morir quan tenia deu anys, una bonica tarda de tardor, amb aquella llum que fa desitjar l'eternitat. Bellesa de setembre, núvols de somnis, lluminositats de matins terrenals, placidesa de l'aire, olors de fulles i de sol de color groc pal·lid”.

Així comença el pròleg de *La força d'existir*, el darrer llibre del filòsof francès Michel Onfray; un pròleg d'una quarantena de pàgines en les quals l'autor reviu els anys dolorosos de la

El Cercle Manuel de Falla de Barcelona (1947-c.1957): l'obra musical i el seu context

Miquel Àlamo

seva adolescència passats en un internat de frares salesians.

La filosofia arriba després d'aquesta primera part: canvi radical d'estil i de continguts. L'obra ofereix una visió molt singular del pensament filosòfic: de fet, l'autor proposa de bon principi, i com ja ho ha expressat en altres publicacions anteriors (per exemple, en el *Tractat d'ateologia*), una alternativa filosòfica, una altra manera d'entendre els conceptes filosòfics tradicionals.

Filosofia aplicada a la vida: partint de la historiografia tradicional, amb la qual manifesta el seu desacord, l'autor ofereix el seu particular posicionament i toca diversos temes ètics, estètics, polítics, socials, també literaris, que li serveixen per reflexionar i sobretot per fer propostes de vegades molt agosarades.

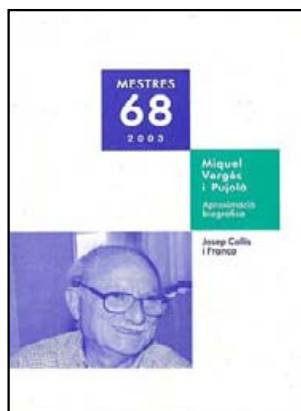
PUBLICACIÓ

► **Miquel Vergés i Pujolà, la senzillesa al servei de l'educació**

Autor: Josep Callís

Edita: "Mestres 68" i Associació de Mestres Rosa Sensat, 2006

L'Associació Mestres 68 seguint el procés endegat el 1993 de potenciar el reconeixement a la tasca desenvolupada en el món de l'educació, va publicant la biografia dels guardonats en les diferents convocatòries

anuals dins la col·lecció "Mestres 68". Cadascun dels llibres és una aproximació biogràfica a la vida i pensament pedagògic que han motivat el reconeixement del Premi.

El llibre dedicat a Miquel Vergés i Pujolà, guardonat en la convocatòria 2003, s'afegeix als de M. Antònia Canals, Fèlix Casellas, Erundino Sanz, Vicky Sherpa (Victòria Subirana), Antònia Adroher, Sebas Parra i Salvador Sunyer.

En aquests moments està a punt de sortir editat el recull de "Una dècada de Premis Institucionals "Mestres 68", s'està treballant en el d'Orlando Pineda i en el de Frederic Corominas. També en fase d'iniciar-se, el de Modest Prats i el SILEM (El Salvador).

Miquel Vergés i Pujolà, la senzillesa al servei de l'educació tal com resa el títol complert,

ens apropa a la filosofia educativa d'aquest mestre d'a peu, mestre d'escola rural, com a ell li plau definir-se, que exercí en els difícils moments de la dictadura franquista i que en aquest encorsetat entorn cercà les esquerdes de l'estructura per impartir una educació crítica i compromesa.

TESI DOCTORAL

► **Formació d'educadors en ciutats històriques en el marc de l'Educació per a la Sostenibilitat. Estudi de cas del Programa d'educació ambiental i coneixement de la ciutat de Girona**

Autora: Rosa M. Medir Huerta

Direcció: Anna M. Geli de Ciurana

La tesi s'estructura al voltant de dues grans finalitats: la primera i principal és identificar les destreses i capacitats professionals, basades en l'educació per a la sostenibilitat, necessàries per als educadors no formals que treballen en ciutats històriques.

La segona consisteix en aportar un procés avaluatiu –dirigit a la finalitat anterior– d'un programa educatiu en funcionament: el Programa d'educació ambiental i coneixement de la ciutat de l'Ajuntament de Girona.

Així doncs, la tesi ha consistit en una recerca avaluativa d'un estudi de cas concret, però amb la finalitat d'inferir els resultats a un

nou model de formació d'educadors. S'aporten uns resultats per al cas d'estudi –punts forts, punts febles i propostes de millora– que poden induir als canvis i a la transformació del Programa, si la institució que el regenta –l'Ajuntament de Girona, àrea d'Educació– té a bé tenir-los en compte.

Quant a la formació d'educadors, s'identifiquen dotze àmbits formatius i seixanta-cinc destreses i capacitats professionals que caldria treballar en un desplegament curricular per a la formació d'aquests educadors.

Els àmbits formatius són els següents: comunicació; dinamització de grups; pensament crític; visió holística de la realitat; compromís amb l'entorn; valors per a la sostenibilitat; visió històrica i patrimonial del medi; visió de futur del medi; metodologies i habilitats docents; avaluació i investigació; teories i pràctiques de l'educació per a la sostenibilitat; coneixements disciplinaris.

Els àmbits i les destreses i capacitats professionals són justificades a partir dels resultats del cas d'estudi i dels marcs teòrics assumits per a la investigació. ◀

Departament de Psicologia

PUBLICACIÓ

▶ **Adolescents and audio-visual media in five countries**

Coordinadors: Ferran Casas, Irene Rizzini, Rose September, Per Egil Mjaavatn i Usha Nayar
Edita: Documenta Universitaria, Girona 2007.

Aquest llibre és el producte d'anys de cooperació entre equips de recerca de cinc països diferents, tot ells Key Institutions de la xarxa Childwatch International, en el marc d'un projecte plurinacional sobre adolescents i mitjans. El punt de partida va ser l'elaboració

consensuada d'un qüestionari per a adolescents de 12 a 16 anys i un altre per als seus progenitors, per explorar aquells temes d'interès comú pels cinc equips relatius a usos, percepcions i avaluacions dels adolescents sobre diferents mitjans audiovisuals, així com les relacions amb els propis progenitors sobre aspectes relacionats amb aquests usos. També es va decidir la realització de grups de discussió i entrevistes en profunditat. Les dades

recollides han permès a cada equip treballar en la direcció de conèixer millor quin és l'estat de la qüestió en el seu país, així com iniciar una anàlisi transcultural per tal d'aprofundir en el coneixement en perspectiva internacional.

En aquesta publicació s'han inclòs mostres d'aquestes dues vessants de la recerca. En el primer dels capítols es compara la situació dels 5 països que van participar en el projecte en relació als temes principals de la recerca. S'exploren els paral·lelismes i les divergències d'opinions i actituds respecte als mitjans audiovisuals dels adolescents i els seus progenitors en els diferents contextos culturals considerats. Els altres tres exploren aspectes diversos de la recerca cada un d'ells des de la perspectiva d'un país diferent. Així, l'equip sud-africà presenta una anàlisi dels patrons de comunicació dels adolescents del seu país en relació a les Tecnologies de la Informació i la Comunicació a partir de les dades obtingudes en els grups de discussió amb adolescents. L'equip brasiler ofereix una panoràmica de com els adolescents del seu país interactuen amb els mitjans audiovisuals i de la visió dels seus progenitors.

Per últim, l'equip català presenta algunes dades descriptives de l'evolució entre 1999 i 2003 de l'entorn mediàtic dels adolescents catalans i del seu punt de vista en relació a l'ús de mitjans audiovisuals. ◀

